

טל מגיש מוסיקה אלקטרונית

מוסיקה בירושלים מאת אורי אפשטיין

בקונצ'רטו בו הופיע הקומפוזיטור גם כפסנתרן-סולן מול מערכת הי-צלילים האלקטרוניים, התפתח די-א-לוג מרתק בין הפסנתר לבין הצלילים האלקטרוניים. דומה כי בהצבי-תם זה מול זה, ביקש הקומפוזיטור להראות הן את היסוד המשותף ל-שני סוגי הצלילים האלה והן את הניגודיות המעשירה שביניהם. הרי-גשה של אחדות הושגה על ידי הקלטות של צלילי הפסנתר והטרנס-פורמאציות האלקטרוניות שנעשו ב-הקלטות אלה, שהצליל הפסנתרי עדיין ניכר בהן. תחושת הניגודיות נוצרה על ידי דו-שיח של מוטיבים זהים בשני מקורות-הצליל — כל אחד בדרך הטיפול והפיתוח המיוחדת לו. אמנם אין זאת מוסיקה הי-מבקשת ללטף את האוזן, אך היא פרי רוחו של מוסיקאי המתמודד ב-כנות עם עולם צלילים חדש ועדיין בלתי ידוע במידה רבה — והעושה זאת בידע מקצועי רב ובהשראה אמנותית.

„כמעט כל עשר שנים משתנה הי-סגנון המוסיקלי בתקופתנו, אפילו ביצירתו של קומפוזיטור אחד. על כן בשעת האזנה ליצירה ישנה ש-חיברתי חש אני מבוכה לפעמים עד כדי כאב לב, כי כבר התרחקתי מ-מנה עד כדי כך שחושד אני ביצי-בות האופי של עצמי בגלל השינויים הקיצוניים החלים בי עם הזמנים המשתנים“. דברים אלה אמר הקומ-פוזיטור יוסף טל, חתן פרס ישראל, בעת שהגיש מיצירותיו, מוסיקה אלקטרונית, בערב שהוקדש לו ב-פתיחת העונה החדשה במרכז למו-סיקה ע"ש טארג בעין כרם. לדברי טל, הקושי העיקרי של המאזין מול כל מוסיקה חדשה, כולל האלקטרו-ניו נובע מכך שיסודה אינו מלודיה ש-ל לזהותה וגם לזכרה שהמק-צב שלה אין לו תפקיד מסדיר של חלוקה ליחידות רגולאריות או סי-מטריות, כפי שהיה מקובל במוסי-קה קלאסית. במוסיקה אלקטרונית מצטרף לכך עוד קושי — מקור הי-צליל הוא מכשיר מיכאני שצליליו אינם „טבעיים“ במובן המקובל. אמ-נם גם כלי הנגינה המסורתיים כי-פסנתר או כינור הם מלאכותיים לא פחות וצליליהם אינם קרובים יותר לצלילים המצויים בטבע. אך את האמת הזאת אין המאזין המצוי מסר-גל לומר לעצמו בדרך כלל, כי תגו-בתו מותנית על ידי הרגלי האזנה שהקנה לו במשך כל ימי חייו הי-חינוך שקיבל על ברכי המוסיקה הקלאסית. לפי חינוך זה מצוי מקו-מם של צלילים אלקטרוניים בתחום הרחב של מה שמקובל לכנות „רעש-לעומת התחום הקרוי „מוסיקה“ — ומחלוקה שרירותית זאת לתחומים יש להשתחרר לפני שמגיעים לאפ-שרות הערכה של מוסיקה אלקטרו-נית או אפילו להנאה ממנה.

בצלילים האלקטרוניים אין טל רר-אד מהפכה לעומת המוסיקה הק-ית, אלא העשרה לעולם הי-צלילים שהיה מצוי בה עד עתה — ובמסכת היצירה המוסיקלית אין הוא מיחס להם תפקיד שונה בעיקרו מ-תפקידיהם של צלילים המופקים ב-כלים מסורתיים. העיקר הוא, שהפ-קתם של הצלילים האלקטרוניים ו-צירופם לא יהיה מקרי או שרירותי אלא שישתלבו בתבנית מחושבת, כי-שם שבנויה גם היצירה המוסיקלית הקלאסית — אם כי לפי עקרונות ארכיטקטוניים אחרים כפי שהם מת-בקשים מאופיים השונה של הצליל-לים. שתי יצירותיו „וריאציות“ ו-קונצ'רטו מס' 6 לפסנתר ולמוסיקה אלקטרונית, היו עשויות להראות עד כמה עקרון זה של תכנון ללא שום מקריות או הצטעצעות, מוגשם ב-מלאכת מחשבת של יצירת-אמנות. הנושא של הוריאציות אינו כאן מלו-די אלא כעין תבנית ריתמית בצליל-לים בעלי גובה בלתי מוגדר הנעים בכיוונים שונים — ובוריאציות עוב-רים צלילים אלה טרנספורמאציות המלבישות להם צורות חדשות ורבי-גוניות כפי שרק המכשירים האלק-טרוניים מסוגלים להפיקו.